

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12. Dnes s editorkou, že netou Nímcovou.

Desítky tisíc lidí v Bělehradě popáté vyšli do ulic v protestu proti násilí.

Protesty vyvolali dvě tragické strzelby v Srpsku na začátku května.

Demonstranti požadovali zejména na odstoupení prezidenta Aleksandra Vučića.

Mogou je to rozumět, šlo je to bylo připraveno za dnes.

Na intenzitě nabírají také z třetí na severu Kosova.

Ankara Slý byla posílit Kosovskou misi na to káfor a doznemně vyslala prapor mechanizované brigády.

Srpsko znovu zažívá vlnou protestu a v minulých dnech se vyostřila i situace u hranic s Kosovem.

Proti čemu se lidé bouří a vzhadí to snahy konečně v oblasti na stolet mír?

Otázky pro Magdu Fajtovou naší zahraniční reportérku, která je právě teď na Balkáně.

Dnes je úterý 6. června.

Dobrý den Magdo, vítejte je ve Vinohradské 12.

Dobrý den.

Vystě přímo v Srpsku, kde přesně?

Já jsem v Bělehradě, účastnila jsem se protestu, respektive byla jsem to jako novinář samozřejmě.

Ty protesty jsou skutečně, už byly páte, takže jsou organizované.

Samozřejmě byl tam hluk, byl tam pískot, lidé křičely, všechno možné křičely v uších odejdi.

Za to, že to naši jsou národice, zasluhují tej sobstve nadržala zážby.

Křičely, konec násilí, pro náseli všechno ta hysla, která ty protesty nesou,

ale nic násilného nebo zahranou toho, jak by měl vypadat protest, jsem nezaregistroval.

Jediné, co jsem tak nějak zaregistrovala a co se bude asi řešit dále,

tak jeden protestující měl na transparentu pověšenou panenku,

která vypadala jako prezident Aleksander Vučić, ta vysela, kdyby byl obješena,

tak to se bude řešit dále, brou aseptické úřady, skoumat,

jestli náhodou nedošlo k nějakému vyhrožování,

nebo něčemu, co by skutečně mohli postihnout.

A jsou to třeba, co do počtu lidí největší protesty

za posledních nějakých 20-30 let odpadu Miloševiče v roce 2000.

Určitě jsou to největší protesty od politického konce

slobodaná Miloševiče v roce 2000.

Media mluví o tom, hlavně tady protivládní media,

protože pro vládní media o těch protestech mluví velmi,

tak nějak úsporně, tak protivládní media,

jako třeba televize N1, kterou vlastní medická CNN,

tak mluví o tom, že se jich teď účastilo 55 tisíc lidí.

Což je takový konstantní počet průběhu těch posledních týdnů,

to vždycky byly desítky tisíc lidí, které přišli na ty protesty.

Určitě jen nutné říci, že uspořádal protest i sám prezident Vučić,

respekt vejihostrané SNS, na kterou také přišli desítky tisíc lidí,

a tenhle protest právě měl vyjádřit podporu vládě.

Vučić ty počty těch protivládních protestujících

rost marginalizoval v minulosti.

Spíš mluví o tom, než o tom, kolik lidí se účastí,

tak spíš o tom, co vlastně všechno jeho vláda udělala správně.
Řekl například, že nikde ve světě se kvůli masovým vraždám nedemonstruje
právě ty protesty reagují na ty masové vraždy začátku května.
Mluvil taky o tom, že se něco mění, že zvěřeného prostoru se stahuje
ten problematicky obsah, proti kterému protestující,
že těch ulic chodí a zmínil, že Srboven,
bo obyvatelé Srpska od útoku ze začátku května
odevzdali bezmála 70 tisíc kusů zbraní Srpské vládě.
Mluví třeba o tom, že potřeba se semknout a spolupracovat a být jednutní.
Když zmínujete ty události v květnu, tak o co šlo? Co se tam stalo?
Na začátku května byl, to myslím, třetího května,
tzn. ty protesty teď v sobotu byli vlastně přesně měsíc o té první události.
Třinácti letých chlapec přišel do své školy, na základní školu
a zastřel tam dvě lidi, osm z toho byli děti, ten devátý člověk byl člen ostrahy
a pak ještě jedna dívka zemřela později v tu sladku zranění, protože byla postřelena do hlavy.
Ned dva dny po tomto útoku, jiný útoční v okolí byl a hradu zastřel dalších sedm lidí,
takže to bylo skutečně nevidane do té doby, tak takové hlené áslí v Srpskou prostě
není běžné, není to něco, co by se tady dělo previdelně.
To vyvolilo ty masové protesty a lidé protestují proti, řekněme,
v formě komunikace některých Srpských médií, protože mají pocit,
že násilí se ve veřejném prostoru v Srpskou objevuje výce, než by mělo.
Je to naprosto běžné podle ní.
Mají pocit, že některé televize vysílají obsah, který je nevhodný,
například je na reality show, která se menuje za druga.
Je to taková reality show, kde lidé žijí nějakým do mě.
Je to v podstatě něco, jako Big Brother nebo vyvolení,
co bylo velmi populární traj v České republice před několika lety,
akurát tady do této reality show, kterou člověk může sledovat skutečný 24 hodin deně,
protože tam jsou ty kamery a je tam přístup.
Tak se tam objevují často třeba odsouzení zločinci,
a ta propagace lidí, kteří nějakým způsobem reprezentují násilí,
taky je podle protestujících velmi běžná Srpskou.
Takže to je vlastně ten hlavní cíl, pro tě, kterému teď momentálně protestují.
Nicméně, ty protesty se v průběhu toho měsíce začali roširovat,
a v sobotu jsem viděla, že na těch demonstracích byli skutečně různorodné skupinky lidí.
Zadegistroval jsem lidi, kteří byly vyloženy proti prezidentů Vyčičovi,
měli na transparentech napsáno Vyčiči odejdi,
dokonce se tam na začátku protestu vyslal na fukovací Vyčič, řekněme taký balonek,
který odlétal pryč z toho davu, odlétal zbyte hradu,
a po tomto momentu následoval velký potlesk,
takže skutečně ty demonstranti jsou i protivládní do určité míry.
No a v neposlední řadě jsem zadegistrovala malou skupinu lidí,
ale byla tam skupina lidí, která měla transparenty s fotkou ruského prezidenta Vladimira Putina.
Já jsem se tam šel zeptat, proč se rozhodli na tento protivládní protest

přijít právě s Putinem, protože řekněme pro západní státy,
pro některé západní představitele je prezident srpska reprezentantem,
řekněme toho spíše pro ruského nebo takového ambivalentního postoje,
co se týče třeba války na Ukrajině, tak srpsko, připomínám,
se rozhodl nepřidat tak proti ruským sankcím.
A zajímavé je, že lidé, kteří tady naopak podporují Putina,
tak mi řekli, že prezident Vyčić je pro ně,
prodlouženou rukou západu, Londín a Washingtonu.
Takže myslím si, že to, co tady lidé mají společného,
tak je skutečně nějakým nesouhlasitím, jak se v Srpsku žije,
jak funguje Srpská vláda a Srpská společnost.
Ty motivace můžu být třeba trošičku jako různorode,
ale hlavní ten cíl je pro ně zajistit nějakou změnu,
nějakou razantní změnu v tom, jak Srpská společnost funguje.
Když říkáte, že to začalo v podstatě jako demonstrace,
které nesouhleslo Srpsko protinásilí práve k volitěm k větnovým událostem,
pak se to přelilo do těch protivládních protestů, co přesně.
Tedy tě protestující po vedení země žádají,
co by to vedení mělo udělat, aby těj demonstracie ustali úplně.
Po nich tějí konkrétní změny, chtějí, jak jsem říkala,
konec násilí ve veřejném prostoru, to znamená požadují,
Srpský regulační úřad odebral license dvěma televizím,
které podle nich právě ten nevhodný násilný obsah vysílají.
Zároveň požadují odchod ministra vnitra a odchod šefa Srpské tajné služby bya.
Chcí ukončit právě vysílání té realitišou zadržuga,
co už minulý týden vlastně šef televize, která jí vysíla přislíbila,
řekl, že ta realitišou už se vysílat, nebude.
A prezident Vočić teď o víkendu řekl,
že se měla ukončit někdy během tohoto týdne ve Středku Novoveštortek,
chtějí také, aby novináři začali, řekněme, respektovat točité novinářské standardy,
protože úroveň žurnalistiky v Srpsku podle protestujících je smutná,
je tristný, je to jenom několik medý, která jakž takž dosahují úroveň,
kterou by si přáli, ale zbupšitně ostatní podle nich šíří.
Nepravdivé informace fake news a služi nějaké straně, nějaké politice,
protože to je taky další vec, které by se rádi zbavili
a zajímavá věc je, která ale nesou vysí, až tak s tím řekněme,
událo jsme v Srpsku, ale jsou vysí s oči tým koncem násilí.
Organizatoři těch protestů vyjádřili podporu i Kosovským strbům
a požadovali konec násilí nad nimi.
Tím vlastně propojili protesty, které se dějí tedy v Bělehradě v Srpsku,
s těmi, které se posledních dnech pořádají na Severu Kosova.
K tomu se ještě učitě dostaneme,
já bych vás možnáště poprosila spátky
k tím požadavkům demonstrujících v Bělehradě,

byste změňovala, že se tedy zruší vysílání té realityšou,
ale kromě toho dokáže vedení Srpská vyhověteště
nějakým tím dalším požadavkům.
Prezident Vočić řekl, že neodvalá ministra vnitřá,
tím už tedy to tak nějak je uzavřel,
tady ten požadavek rozhodně nechce přimovnit.
Myslím si, že jak jsem mohla vřvodu o tom,
že prezident Vočić spíšesmoví o těch vzihopohladu úspějších,
toho, co Srpská vláda už od těch utoků podnikla,
právě od vzdání těch zbraní
a řekněme nějaké přísnější zákony pro držení zbraní,
tak se nějak jako zároveň moc nevyadřují
k těm požadavkům těch demonstrantů.
Kromě tedy ukončení toho vysílání té realityšou,
to zatím nevypadá, že by plánoval
třeba Srpský regulační úřad
skutečně odebrat ty licence těm dvíma televizím
nebo, že by se rozhodli něco takového udělat.
Zaregistroval jsem, že premiérka Srpská na Brnabyčová
řekla, že je ochotná případně odstoupit s funkce
a uspořádat nové volby,
ale prezident Vočić podle jejich slov
takovou možnost zatím nezvažuje.
Právě změna ministra, změna šef a tajné služby,
asi změna vedení toho regulačního úřadu,
který má na sterosti elektronická média,
a tak dále to se nezdá,
že by Srpská vláda podporoval v blízké brůznosti.
Protesty jsou v Běléhradě,
ale i uhraníc s Kosovem,
tedy přesně na tej Kosovské straně,
vy už se to nastíníla, že to spolu i jsou vysí.
Co přesně se děje tedy v Kosovu na Severu Kosovu.
Na Severu Kosová už vlastně přes týden
protestují Kosovští Srbové pro díl albánským starostům.
Těcé zvítězely v kommunálních volbách
v dubnou letošního roku,
ale ty volby v Kosovští Srbové bojkotovali.
Když se tě politici z albánských stran
pokoušeli vstoupit do radně
přímo do těch svých funkcí
a začít vychonávat svou funkci starostu,
tak to vyvolal velké protesty Kosovských Srbů.
Ty protesty vzdrostli do takové míry,

že došlo ke sporu mezi těmi protestujícími
a Kosovskou policií a také jednotkami
káfor, což je mysek,
která spadá pod severoatlantickou alianci,
bylo přitom zraněno asi osmdesát lidí.
Za to spolu nějak jsou vysí,
to já samozřejmě nedokážu úplně říci.
Četla jsem zjmena,
teda spíše v Kosovských médiích,
že prezident Aleksandar Bočić
může tyhle protesty
nějakým způsobem
neuplně podporovat, ale řekneme
vzdvihovat trošku a mluvit o nich
více, než právě o těch demonstracích,
který v Beléhradě, protože tím tak nějak
odvádí pozornost.
Ale zároveň jsem se setkala i z názory,
že ono to opravdu ani pro jednu stranu
není úplně snadné, protože
v momentu, když se něco takového stané,
tak na něj začnout lečit západní
státy, západní organizace
a začnout vyžadovat očetek
u stupky, což potom je,
složitě na té domácí politice
nějakým způsobem obhájit.
Já si myslím, že velmi logické
pro spěšné, pro protestující,
respektive pro pořadatel těch protestů
tady v Srpsku bylo, když oni
oficiálně podpořeli právě ty Kosovské
Srby a podpořeli to boj
proti násli na těch Kosovských Srbych.
Protože tím pádem se vlastně jako vy spojeli,
ale tím, že právě protestující
tedy v Beléhradě vyjádřili podparu
i svým vráťelům na Severu Kosova,
tak to vlastně jim
tak nějak zaručilo, že se
třeba už nebude takově
snadné pro Srpskou vládu odvádít
prvnost od dumácích problémů
tím, že budu upozorňovat právě na to,

co se děje na Severu Kosova. A teď
ty protesty už jsou opravdu klidné,
ale neděje se tam nic závažného.
A pomohlo tomu nějak i to,
že na to v oblasti posílilo
ty mezinárodní mírové jednotky Káfor,
které hlídají hranice na Severu Kosova?
Já si myslím, že určitě protože
pochopitelně bojující
Severoatlantické aliance tam hlídají
chrání té radnice, hlídají
cích na prostu běženě, takže to samozřejmě
tu situaci mohlo uklidnit.
A zároveň si myslím, že pomohlo
i to, že vlastně se to začal
nějak řešit na trochu mě vyšší úrovni
politici, jak za Srpska
tak z Kosova, o tom začali
mězi sebou jednat, začal to komentovat
zahraničí západní státy, francé
německo, ale taky právě na to
nebo Evropská unie, dokonce spojené státy
vlastně začali
apelovat na Kosovskou stranu
tak na Bielehrad, aby udělali vše pro to, aby
se ty násilnosti uklidnily.
Určitě všechno tohle mohlo
přispět, k tomu, že se ty
nepukuje zmírnil a že vlastně
už k tím nedocházelo.
Ještě zpátky k těm jednotkám káfor,
můžete prosím připomenout to, jak dlouho tam jsou
a proč vlastně?
Vojáci mysleli káfor, která
spadá po Severoatlantickou alianci,
jsou v Kosovu už od Války
v roce 1999
a zůstali tam i po vyhlášení nezávislosti
Kosova v roce 2008.
Početná serbská menšina,
ale na prostá většina populace Kosova
jsou etničtí albánci
a já jenom připomenout, co si týče ta historie
a možná taky nastíním proč vlastně

s srbové jsou velice odmítaví
k Cevroatlantické alianci.
Na to bombardovalo Bielehrad
na jáře 1999
právě kvůli válce v Kosovu.
Trval to 78 dní a do dnes
je to extrémně silné téma
v srbské společnosti.
Srbové dlouho, abych to srovnala,
je otevření tomu stoupy do Evropské unie
například, což je něco, o co usiluje
nebo se minimálně na tom takhle mluví
i prezident učič.
Ale nikdy se nestane
že by srbové vstoupili do NATO
právě kvůli tomu velmi těžkému sentimentu.
K tomu odporu, který do dneška
panuje v srbské společnosti, to skutečně velice žive
i já srbskou společnost plmírně znám
a můžu říct, že není to ojediněle.
Dost často jsem se s tím jesetkávala,
srbové a je úplně jedno, jestli jsou to mladí
starší, ženy muži
jsou velmi odmítavý k NATO.
Jednotky mi se káfor na Saperokosovo působí
do dnes, protože je dost běžné
děje se to často, myslím si jednou
za plh roku, že tamto napětí trochu
vzrosté a že se tam začne
například blokovat, že srbovan bo
koso vštějel báce začnu něco blokovat, silnice,
hranice a tak dále, to je velice často.
A právě káfor tam dohlíží
na to, aby se případně
spory nepřelili do něčeho závažnějšího,
kdyby už sešel docházet
k nějakým, opravdu, konfliktům
strátám na životech a tak dále.
Jenom, abych to tedy schrnula, tak na Saperokosovo
se teď protestuje
proti výsledkům voleb, které tam
jí srbové bojkotovali.
Srbsko na to reagovalu
tím, že v oblasti u těch hranic

vyhlásilo nejvyšší stav bojové pohotovosti.

A co, tedy

ty západní země, vy jste říkala, že na to reagovali

i spojené státy Evropská unie

a podobně, jakým způsobem

přesně.

Tak prezident Francie a

Německý kancler Olaf Scholz

se na zasedání Evropského politického

společenství v Moldavsku schodli

s prezidentem Bučičem

a prezidentem Kosovo Viosou Osmányovou,

že řešením by mohlo být

vyhlásit nové volby.

V organizací v nejlepších delích

můžeme se 4 municipalitě

o angažmání Kosovo.

Oni je tohle možnost

podporují,

protože je to

takový první krok,

který by se dál podniknout

a který by možná mohl

prospěš snížit to na pět,

vyjádřel se k tomu taky

všechno univí diplomace Josep Borel.

Který apeloval

na obě strany,

že se mají uklidnit,

protože v Evropě už jedna válka je

a nikdo s ní nestojí

o žádnou další.

Generální témik na to

Jens Stoltenberg,

jak už jsme o tom mluvili,

tak posílí, nebo rozhodlo

posílení té Kosovské myse

o 77.

K tomu se teď přidelo i Turecko,

které také poslalo několik svých jednotek

Jens Stoltenberg odmítl to násilí

proti vojákům káfo, důrazně to odmítl

a řekl, že pokud by to bylo potřeba

tak na to pošli ještě další vojáky

a myslím si, že zlejmová reakce
byla ta, která přišla z Washingtonu,
protože spojene státy
jsou velkým spojencem Kosova
Kosovo je považuje za svého největšího spojence
a teď přišla reakce,
která byla spíše odmítava,
řekněme, protože USA
odmítla to násilí
a vyzvala premiéra Kurtyho
válbí na Kurtyho premiéra Kosova
aby obrátil kurs
a aby vlastně on nějakým způsobem
zmírnil to na bytí, takže Washington
a plovat právě spíše na Kosovo
což si myslím, že je poměrně zajímavé
k tomu, že USA dlouho stála pevně za Kosovem
a Kosovo do dneška
považuje USA za svého velkého spojence
Může se to všechno odrazit
na dalším růstu nevraživosti
mezi Kosovem a Serbskem
a připomenu, že unie i spojené státy
se už poměrně dlouho snaží obězem
k nějaké rovné dohodě a dokonce
ale to snajáře se podařilo
uzavřít její předběžnou podobu
Je to všechno teďka stracene nebo ne?
To já bohužel nevím
protože si myslím, že se o tom
zase až tak nedeбатovalo za tím
co se týče té dohody
tak to byl se velký úspěch
protože tam šlo o to, že
Kosovo na základě požadavků
Srbské strany by mohlo
vytvořit jakou si asociaci
Srbských komun
v formu Srbské samozpravy v Kosovo
a na oplátku by dostal
de facto uznání
že by Srbskou neblokovalo vstup
Kosova do nějakých umizinárných organizací
a tak dále. Co s týče toho jednání

a zde je to stracene
já se domnívám z těch reakcí
západních politiků
že oni budou určitě usilvat o to
aby to jednání stracene nebylo
aby to přineslo
ty slíbené výsledky
a to se uvidí se nořně
v dnech nevom měsících zda se
tomu nakonec přistoupí nebo ne
ale určitě je vzajmu
a myslím si, že to je teda dlouhodobá strategie
Evropské unie, aby se udržoval mír
právě v oblasti západního Balkánu
a věřím, že politici Evropské unie
a dalších organizací
se budou snažit, aby se
tahle dohoda, aby nepřišla v něveč
aby pokračovala, aby ty výsledky
skutečně přišli.
Tak díky moc za přiblížení
situace na Balkáni.
Tohle je vše s Vynohradské 12
z pravodejského
podkástu Českého rozhlasu.
Dnes jsme se
spojili s naší zahraniční
reportérkou Magdalenou
Fajtobou, která na Balkáně
sleduje protesty v Srpskou a Kosovu.
Další epizody
Vynohradské 12
můžete posluchat ve všech
podkástových aplikacích.
Na webu irozhlaz.cz
Náslešenou zítra.